

POSTANOWIENIE

Dnia 11 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa A.G.

przeciwko X.Y.

o podwyższenie alimentów,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 grudnia 2020 r.,

na skutek przedstawienia akt o sygn. III RC (...) przez Sąd Rejonowy

w R. celem oznaczenia sądu właściwego do rozpoznania sprawy,

odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi.

UZASADNIENIE

Prezes Sądu Rejonowego w R. pismem z dnia 19 listopada 2020 r. przedstawił Sądowi Najwyższemu akta sprawy III RC (...) z powództwa A. G. przeciwko A. G. o podwyższenie alimentów, zawisłej przed Sądem Rejonowym w R. z prośbą po przekazanie na podstawie art. 44¹ k.p.c. sprawy do rozpoznania innemu sądowi. Do pisma załączono oświadczenia trzech Sędziów Sądu Rejonowego w R., orzekających w III Wydziale Rodzinnym i Nieletnich wskazujące na osobistą i zawodową znajomość z matką powoda I. G., wynikającą z zatrudnienia jej w charakterze referendarza w tym Sądzie. Sędziowie wskazali, że okoliczność ta może wywołać uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności i złożyli wnioski o wyłączenie ich od rozpoznania sprawy na podstawie art. 49 k.p.c. Prezes Sądu Rejonowego wskazał jednocześnie, że dwaj pozostali Sędziowie orzekający w tym Wydziale są długotrwale nieobecni, stąd nie złożyli oświadczeń.

Sąd Najwyższy zważył:

Zgodnie z art. 44¹ k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego (§ 1), o przekazanie sprawy może wystąpić sąd właściwy (§ 2). Wykładnia językowa i celowościowa tego przepisu jednoznacznie wskazuje, że z wnioskiem o przekazanie sprawy może wystąpić jedynie sąd właściwy, rozumiany jako jednostka organizacyjna wymiaru sprawiedliwości mająca kompetencję ustawową do rozpoznania danej sprawy, zatem sąd powszechny określonego szczebla w zakresie swojej właściwości rzeczowej i miejscowej. Uprawnienie w tym zakresie nie przysługuje zatem organowi sądu, jakim jest jego prezes. W orzecznictwie przyjęto, że „wystąpienie sądu” w rozumieniu powyższego przepisu musi mieć właściwą formę procesową, czyli zarządzenia lub postanowienia, które może wydać w zakresie swoich uprawnień przewodniczący.

Po drugie - przekazanie sprawy może mieć miejsce jedynie w wypadku, gdy wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Przesłanka ta ma charakter nieostry i wymaga każdorazowo ustalenia w okolicznościach faktycznych danej sprawy. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2018 r., III KO 54/18 przez „dobro wymiaru sprawiedliwości” należy rozumieć potrzebę ukształtowania w opinii społecznej przekonania o obiektywnym działaniu sądów i zachowaniu bezstronności w rozpoznaniu każdej sprawy. Niemniej z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji przekazania, stanowiącej odstępstwo od zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy, niedopuszczana jest wykładnia rozszerzająca. Nie ulega wątpliwości, chociażby ze względu na przykładowo wskazany w powołanym przepisie „względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego”, że przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości powinna być oceniana w odniesieniu do sądu jako takiego, do zbiorowości sędziów danego sądu, a nie do konkretnego sędziego. Oznacza to, że zastrzeżenia dotyczące bezstronności imiennie oznaczonych sędziów nie są wystarczającą podstawą do przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.

Jeżeli zachodzi uzasadniona wątpliwość co do bezstronności oznaczonego sędziego w danej sprawie podstawą jego wyłączenia jest art. 49 k.p.c. Skoro zatem w przedmiotowej sprawie sędziowie zgłosili żądanie wyłączenia orzeczenie w tym przedmiocie powinien wydać sąd na podstawie art. 49 k.p.c. Wyłączenie wszystkich sędziów orzekających w danym wydziale skutkuje jej przekazaniem do rozpoznania sędziom orzekającym w innych wydziałach tego samego sądu, bez względu na ich właściwość funkcjonalną, a gdyby i wówczas sąd właściwy nie mógł z powodu przeszkody rozpoznać sprawy i musi wystąpić do sądu przełożonego o wyznaczenie innego sądu równorzędnego (art. 44 k.p.c.). Sąd Najwyższy w obecnym składzie nie podziela stanowiska, że wniosek o wyłączenie sędziego niewyznaczonego do rozpoznania sprawy i odpowiednio zgłoszenie przez niego żądania wyłączenia są niedopuszczalne i wniosek podlega odrzuceniu bez składania przez sędziego oświadczenia, o jakim mowa w art. 52 § 2 k.p.c., a żądanie pominięcia. Skoro zatem żądania wyłączenia zostały złożone należało podjąć dalsze związane z nimi czynności.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu.